

Van: Joost van Hoorn (Joost.vanhoorn@platform31.nl)

Aan: Initiatiefnemers onderzoeksvorstellen

Betreft: Achtergrondinformatie onderzoeks- en inspiratiebudget Ecologie van de Stedelijke Vernieuwing
Versie 2

Datum: 21 juli 2014, Den Haag

Aanleiding

Het traditionele model van de stedelijke vernieuwing in Nederland – lineair en topdown van karakter – staat inmiddels enkele jaren onder druk. Op macroniveau wordt dit veroorzaakt door blijvende veranderingen – financieel-economische crisis en veranderende rollen en mogelijkheden van publieke en private partijen – waar nog onvoldoende grip op bestaat. De grote financiële bijdrage vanuit het Rijk voor de stedelijke vernieuwing van de meest kwetsbare wijken loopt op zijn eind. Hiermee verandert stedelijke vernieuwing van een lokaal beleidsdoel in een lokaal middel. Daarnaast nemen verschillen tussen gebieden toe; zo bestaan krimp- en groeiregio's naast elkaar, met ieder hun eigen en erg van elkaar verschillende dynamiek.

Het gewortelde economisch en demografisch groeidenken maakt langzamerhand plaats voor onderzoek en initiatieven gebaseerd op denken vanuit krimp of stabilisatie, en bijbehorende mogelijke (samenwerkings)arrangementen. De noodzaak van stedelijke vernieuwing is door deze ontwikkelingen niet verdwenen. Vanuit de praktijk is er behoefte aan innovatieve casuïstiek, waarbij vanuit de overheid – maar ook vanuit burgers en bedrijfsleven – steeds meer de gedachte is dat deze innovatie ligt in meer private- en burgerbetrokkenheid in initiatieven voor stedelijke vernieuwing. Centrale vragen gaan over betaalbaarheid, beschikbaarheid en bereikbaarheid. Die blijven niet beperkt tot de (grote) steden, ook kleine(re) kernen in het hele land kennen sociale, economische en ruimtelijke problematiek die zich voorheen alleen clusterde in de grotere (Nederlandse) steden.

Met het onderzoeks- en inspiratiebudget 'Ecologie van de Stedelijke Vernieuwing' stelt het Rijk middelen beschikbaar voor innovatieve en kleinschalige initiatieven, onderzoeken en experimenten in de stedelijke vernieuwing. Waarbij innovatief betekent dat er 1) rekening wordt gehouden met bovenstaande ontwikkelingen, en 2) dat er gedacht en gewerkt wordt vanuit de ecologie van de stad: de focus ligt op tijdelijke (netwerk)arrangementen die bestaan langs de lijnen van vragen/kansen van initiatiefnemers (in plaats van via de lijnen van traditionele instituties of organisaties).

Doel van het onderzoeks- en inspiratiebudget

Het doel van het onderzoeks- en inspiratiebudget is om de uitvoeringspraktijk van de stedelijke vernieuwing van nieuwe handelingsperspectieven te voorzien. Het budget draagt hieraan bij door kleinschalige initiatieven, onderzoeken en experimenten voor maximaal 50% te co-financieren. Centraal hierbij staat de ontwikkeling en verspreiding van kennis over de wijze waarop de ecologie van een stad de voorwaarden schept voor vitale of neergaande stedelijke ontwikkeling. Anders gezegd, hoe ontstaat een nieuwe ecologie voor stedelijke vernieuwing die resulteert in het creëren van waarde en kapitaal (beiden niet alleen in puur financiële zin) in een gebied? Het gaat er niet zozeer om die ecologie van de stad te doorgronden als wel de vernieuwing van de stad van nieuwe praktijken, instrumenten en perspectieven te voorzien. Daarbij staat de ontwikkeling van waarde centraal.

Het kan gaan om financiële waarde (vastgoedwaarde bijvoorbeeld) en om maatschappelijke waarde (beleving, cultuur). De betrokken partijen worden in staat gesteld hun eigen voordeel of 'business case' uit de door hen opgestelde propositie te verwezenlijken. De ambitie is dat dit plaatsvindt in een 'natuurlijk klimaat', met gezonde en constructieve verhoudingen tussen de partijen. Winst in een initiatief mag. Het zal nodig zijn om gebiedsproposities te maken die niet alleen passen bij wat het gebied zelf aan potentieel kapitaal heeft, maar ook bij de functie die het gebied inneemt (of kan gaan innemen) binnen de bredere context van bijvoorbeeld stad en regio.

Daarbij staan drie vragen centraal:

- Hoe kunnen maatschappelijke doelen worden bereikt met private middelen?
- Hoe kunnen publieke middelen effectiever worden ingezet op maatschappelijke vraagstukken?
- Hoe komen we van 'best practices' naar 'common practices'?

Doelgroep

De doelgroep bestaat uit publieke en private partijen die een onderzoeksvorstel kunnen indienen bij (het secretariaat van) het onderzoeks- en inspiratiebudget. In principe zijn dit alle partijen die een belang hebben in het gebied waarover het voorstel gaat. Dit kunnen belanghebbenden zijn die al in het gebied aanwezig zijn (zoals bewoners, ondernemers, corporaties, ondernemersverenigingen) of partijen die een rol (denken te) kunnen gaan vervullen (zoals banken, verzekeraars, etc.). Voorwaarde is wel dat aan ieder initiatief ten minste één private partij deelneemt, waarbij de investering (financieel en mogelijk ook in capaciteit) minimaal gelijk is aan de publieke investering (eveneens in financiële- of capaciteitszin).

Welke initiatieven ondersteunt het onderzoeks- en inspiratiebudget?

Het soort onderzoek dat door het onderzoeks- en inspiratiebudget wordt ondersteund:

- Is participierend en praktijkondersteunend voor het onderzoeksgebied;
- Biedt een direct handelingsperspectief voor de praktijk van de stedelijke vernieuwing;
- Onderzoeksvorstellen met een focus op verdienmodellen (waardecreatie, crowdfunding) en financiële instrumenten worden in het bijzonder verwelkomd;
- Onderzoeksvorstellen waarin op innovatieve wijze aandacht wordt besteed aan de transformatieopgave bij de gevestigde partijen in de stedelijke vernieuwing (gemeente, woningcorporatie etc.) worden in het bijzonder verwelkomd.

Per project is maximaal €10.000 beschikbaar.

Voorwaarden voor cofinanciering

Om aanspraak te maken op cofinanciering vanuit het onderzoeks- en inspiratiebudget gelden de volgende voorwaarden:

- Aan het onderzoek heeft zich ten minste één private partij (onderneming of burger) geëngageerd (financieel en in capaciteit);
- De betrokken partijen dragen samen ten minste een bedrag gelijk aan de bijdrage uit het budget bij voor de uitvoering van het onderzoek;
- Aan het onderzoek ligt een aanvraag ten grondslag, waaruit onder andere duidelijk het doel, betrokken partijen, schaalniveau, begroting, tijdsplan en beoogd maatschappelijk effect blijken;
- Het onderzoek is financieel en praktisch haalbaar en methodologisch verantwoord;
- Het onderzoek sluit aan bij een praktijkvraag;
- Het onderzoek is innovatief (denken en werken vanuit de ecologie van de stad);
- Financiële en praktische haalbaarheid van het onderzoek
- De (tussentijdse) resultaten van het onderzoek en andere (tussen)producten worden openbaar toegankelijk ('open source') gemaakt.
- Het onderzoek levert een eindproduct op dat ondersteunend is voor disseminatie en vermarkting van de onderzoeksresultaten.
- De afzonderlijke onderzoeken kennen een looptijd van maximaal één jaar.

Peer review

Gedurende de looptijd van een onderzoek wordt door de onderzoekers/initiatiefnemers ten minste één keer deelgenomen aan een peer review bijeenkomst. Het doel van een dergelijke bijeenkomst is dat de deelnemers elkaar inspireren met hun vernieuwende aanpakken, ervaringen uitwisselen en mekaar helpen bij de vragen en/of knelpunten waar zij in het kader van hun onderzoek tegenaan lopen. Deze bijeenkomst wordt georganiseerd en begeleid door Platform31. Leden van de beoordelingscommissie vervullen een expertrol tijdens de peer review.

Beoordelingscommissie

Financiers van het onderzoeks- en inspiratiebudget formeren samen met Platform31 een beoordelingscommissie die verantwoordelijk is voor verdeling van de gelden c.q. honorering van onderzoeksvorstellen. Naast het toepassen van de beschreven selectievoorwaarden heeft de commissie de taak om de volgende grote lijnen te bewaken:

- Oog voor verschillende vormen van kapitaal in de onderzoeken: economisch, sociaal, cultureel; en hun onderlinge verbanden.
- Evenwichtige verdeling in de gehonoreerde onderzoeksvorstellen zodat het economische, sociale en ruimtelijke domein met elkaar worden verbonden.

Onderzoeksvorstellen dienen niet langer te zijn dan 2 A4.